

**ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΚΥΠΡΟΥ**

**Ο ρόλος
του υποστηρικτή/ της
υποστηρίκτριας του Παιδαγωγικού
Ινστιτούτου για την ανάπτυξη
κουλτούρας αλληλεπίδρασης εντός
του σχολείου**

***Παυλίνα Χατζηθεοδούλου Λοϊζίδου**
Προϊσταμένη Τομέα Επιμόρφωσης
Παιδαγωγικού Ινστιτούτου*

**ΕΤΗΣΙΑ ΗΜΕΡΙΔΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ
ΜΑΘΗΣΗΣ (ΥΕΜ)**

**ΠΕΜΠΤΗ, 19 ΜΑΪΟΥ 2022, 8:30-13:00
ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΣΤΙΑ - ΛΕΥΚΩΣΙΑ**

Δομή της παρουσίασης

- Α. Ο ρόλος του υποστηρικτή/της υποστηρίκτριας στο πλαίσιο λειτουργίας του Προγράμματος Υποστήριξης Επαγγελματικής Μάθησης (ΥΕΜ)
- Β. Η διερεύνηση
 - Ερευνητικό ερώτημα – Μεθοδολογία
 - Αποτελέσματα
 - 2016-2019: Πρώτα βήματα – προ πανδημίας
 - 2020-2022: Νέα βήματα – εντός πανδημίας
 - Συζήτηση αποτελεσμάτων
 - Συμπεράσματα

Το πλαίσιο λειτουργίας του Προγράμματος ΥΕΜ

Η πορεία της πολιτικής για την επαγγελματική μάθηση

Συμμετοχές στο Πρόγραμμα Υποστήριξης Επαγγελματικής Μάθησης – συνεργασία με υποστηρικτές/υποστηρίκτριες από το ΠΙ

	Νηπιαγωγεία	Δημοτικά	Γυμνάσια, Λύκεια, Εσπερινά	Τεχνικές και Επαγγελματικές Σχολές	Ειδικές Σχολές	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΑ ΕΤΟΣ
2014-2015	3	7	1	0	0	11
2015-2016	4	25	8	1	0	38
2016-2017	1	5	17	1	0	24
2017-2018	1	20	18	2	0	41
2018-2019	3	6	21	2	0	32
2019-2020	4	26	22	3	0	55
2020-2021	4	26	13	1	0	44
2021-2022	8	16	13	1	1	39

Μοντέλα επαγγελματικής μάθησης και επαγγελματικής αυτονομίας (Kennedy, 2014)

Χαρακτήρας μοντέλου επαγγελματικής μάθησης

- Μεταδοτικότητα (transmissive)
- Μετάβαση (malleable)
- Μετασχηματισμός (transformable)

Αυξανόμενη δυνατότητα επαγγελματικής αυτονομίας και ενεργοποίησης εκπαιδευτικών

Μοντέλα επαγγελματικής μάθησης

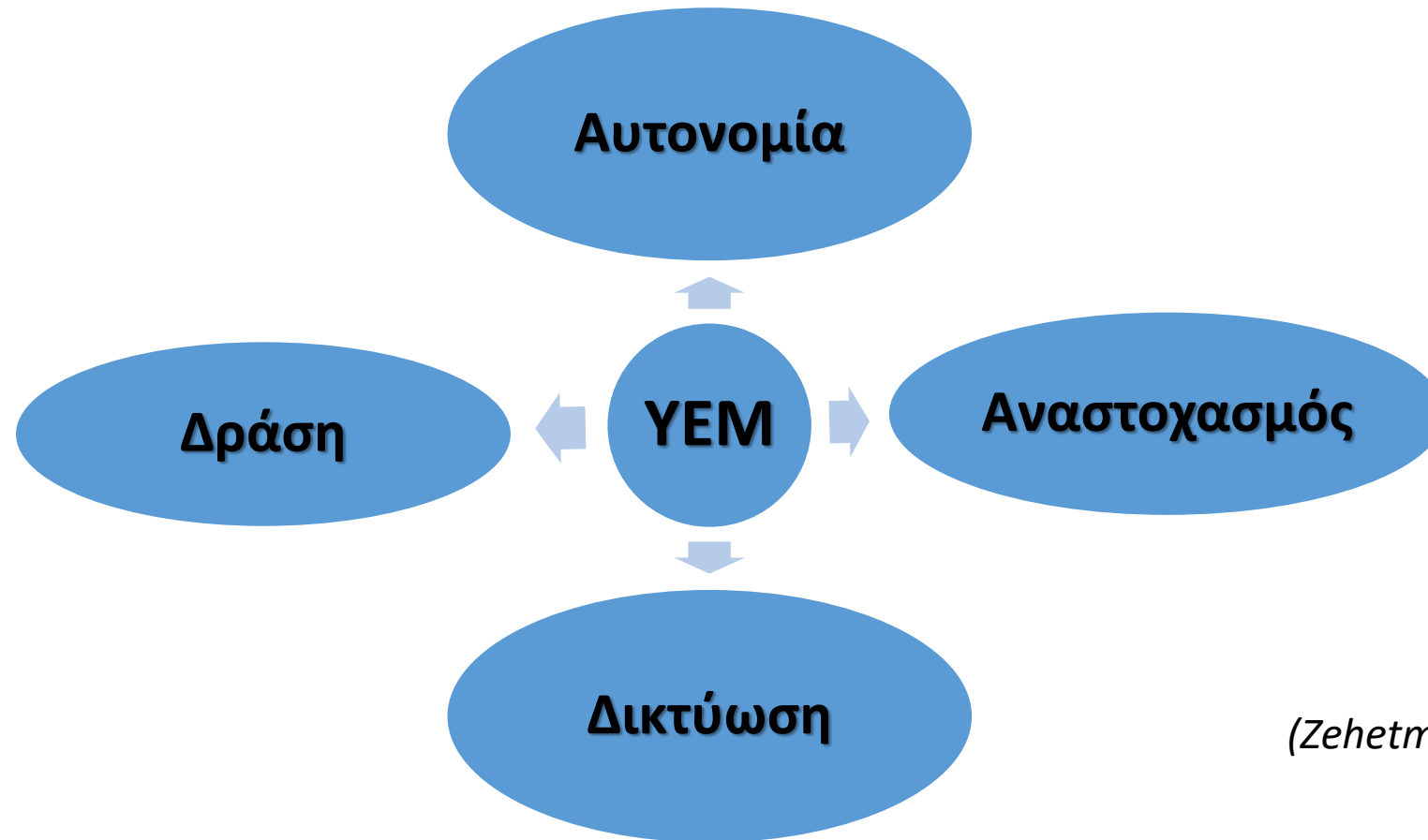
- Κατάρτισης - Training models
- Ελλείμματος - Deficit models
- Διαδοχικό - Cascade models

- Επιβράβευσης - Award-bearing models
- Βάσει προτύπων - standards-based models
- Καθοδήγησης/μεντορισμού Coaching/mentoring models
- Κοινοτήτων μάθησης Community of practice models

- Collaborative professional inquiry models
- Έρευνα-δράση
- Μετασχηματιστικό μοντέλο

Συνεργατική διερευνητική επαγγελματική μάθηση

(Zehetmeier et al, 2015)

Ρόλοι και αλληλεπίδραση

Ο ρόλος του υποστηρικτή/της υποστηρίκτριας

- Ο ρόλος του υποστηρικτή/της υποστηρίκτριας εκφράζει
 - την προσπάθεια αποκέντρωσης της μάθησης των εκπαιδευτικών και της λειτουργίας των σχολείων
 - την αύξηση της επαγγελματικής αυτονομίας και
 - την ενεργοποίηση των εκπαιδευτικών.
- Ταυτόχρονα, ο ρόλος του υποστηρικτή/υποστηρίκτριας - λειτουργού του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου εκπροσωπεί και την πολιτική που έχει διαμορφώσει ως πλαίσιο το κεντρικό εκπαιδευτικό σύστημα

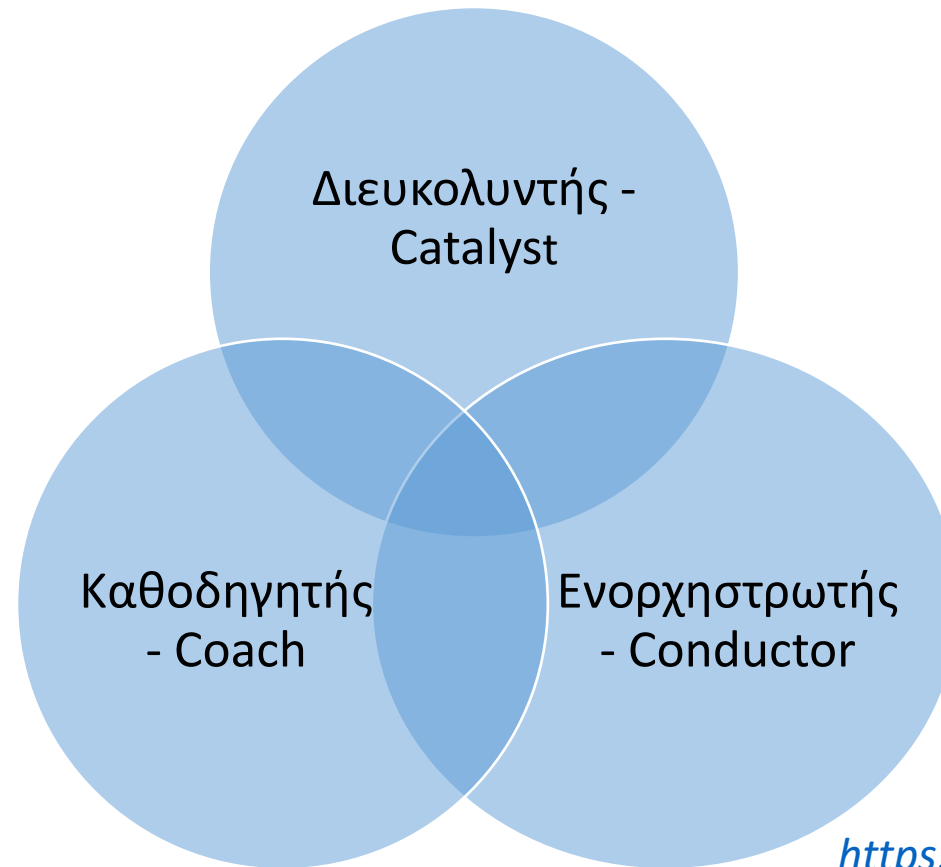
Ο ρόλος του υποστηρικτή/της υποστηρίκτριας

- Διερευνά το συγκείμενο της σχολικής μονάδας
- Υποστηρίζει και ενθαρρύνει τη διαδικασία επαγγελματικής μάθησης των εκπαιδευτικών εντός του σχολείου.
- Συνεργάζεται με τη διεύθυνση και τον/τη συντονιστή/συντονίστρια επαγγελματικής μάθησης του σχολείου
- Ακολουθεί συγκεκριμένα βήματα μεθοδολογίας.
- Ενθαρρύνει την αξιοποίηση εξωτερικών συνεργατών, του προσωπικού του σχολείου, πηγών κ.λπ. για ικανοποίηση των στόχων του σχολείου στη βάση των αναγκών των εκπαιδευτικών.
- Λειτουργεί ως κριτικός φίλος, που διευκολύνει τον αναστοχασμό των εκπαιδευτικών.
- Συμμετέχει σε ατομικές και συλλογικές αναστοχαστικές δράσεις που αφορούν στην πορεία της επαγγελματικής μάθησης και ενθαρρύνουν τη δημιουργία κοινότητας μάθησης.

(Οδηγός YEM, 2020)

Ο ρόλος του υποστηρικτή/της υποστηρίκτριας

<https://www.sessionlab.com/blog/facilitation-skills/#what-is-the-role-of-a-facilitator>

Ο ρόλος του υποστηρικτή/της υποστηρίκτριας

- Τα σχολεία τείνουν να βελτιωθούν όταν απολαμβάνουν εξωτερική βοήθεια
 - είναι σημαντικό να ορίζεται αυτή η βοήθεια, ώστε να μην υπάρξουν προβλήματα αν η υποστήριξη αυτή εκλαμβάνεται και ορίζεται διαφορετικά.
 - οι διαφορετικές προσδοκίες μπορεί να δημιουργήσουν ένταση στον υποστηρικτή/στην υποστηρίκτρια
- Το σημείο εισόδου του υποστηρικτή-κριτικού φίλου είναι τυπικά ο διευθυντής/η διευθύντρια και διαδραματίζει σημαντικό ρόλο ως προς το πώς θα αντιμετωπιστεί (Swaffield and MacBeath, 2005).

Ο ρόλος του υποστηρικτή/της υποστηρίκτριας

- Η ανάπτυξη της σχέσης σχολείου – υποστηρικτή/υποστηρίκτριας απαιτεί χρόνο.
- *Ο υποστηρικτής/η υποστηρίκτρια ΥΕΜ προ-αποφασίζεται για το σχολείο από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο,*
 - *Αυτή η σχέση “εμπεριέχει στοιχεία ενός γάμου με συνοικέσιο, και άρα τα πρώτα στάδια της σχέσης αποτελούν στάδιο ελέγχου και εξοικείωσης”. (Earl & Lee 1998, in Swaffield & MacBeath, 2005, p. 248)*

Ο ρόλος του υποστηρικτή/της υποστηρίκτριας

Διευκόλυνση της ΕΜ και αναστοχαστική διερεύνηση

Διάγνωση αναγκών/παροχές

Διασύνδεση με την καθημερινή πράξη

Ενεργοποίηση κριτικού αναστοχασμού

Ενίσχυση της δημιουργίας κοινότητας

Ανάπτυξη κοινών αξιών

Ενίσχυση συνεργασίας και αμοιβαιότητας

Ενίσχυση συλλογικής ευθύνης

Οργάνωση ομαδικής εργασίας

Οργάνωση συναντήσεων

Πρώθηση αυτονομίας της ομάδας

Πορεία στο χρόνο

Margalef και Roblin Pareja, (2016)

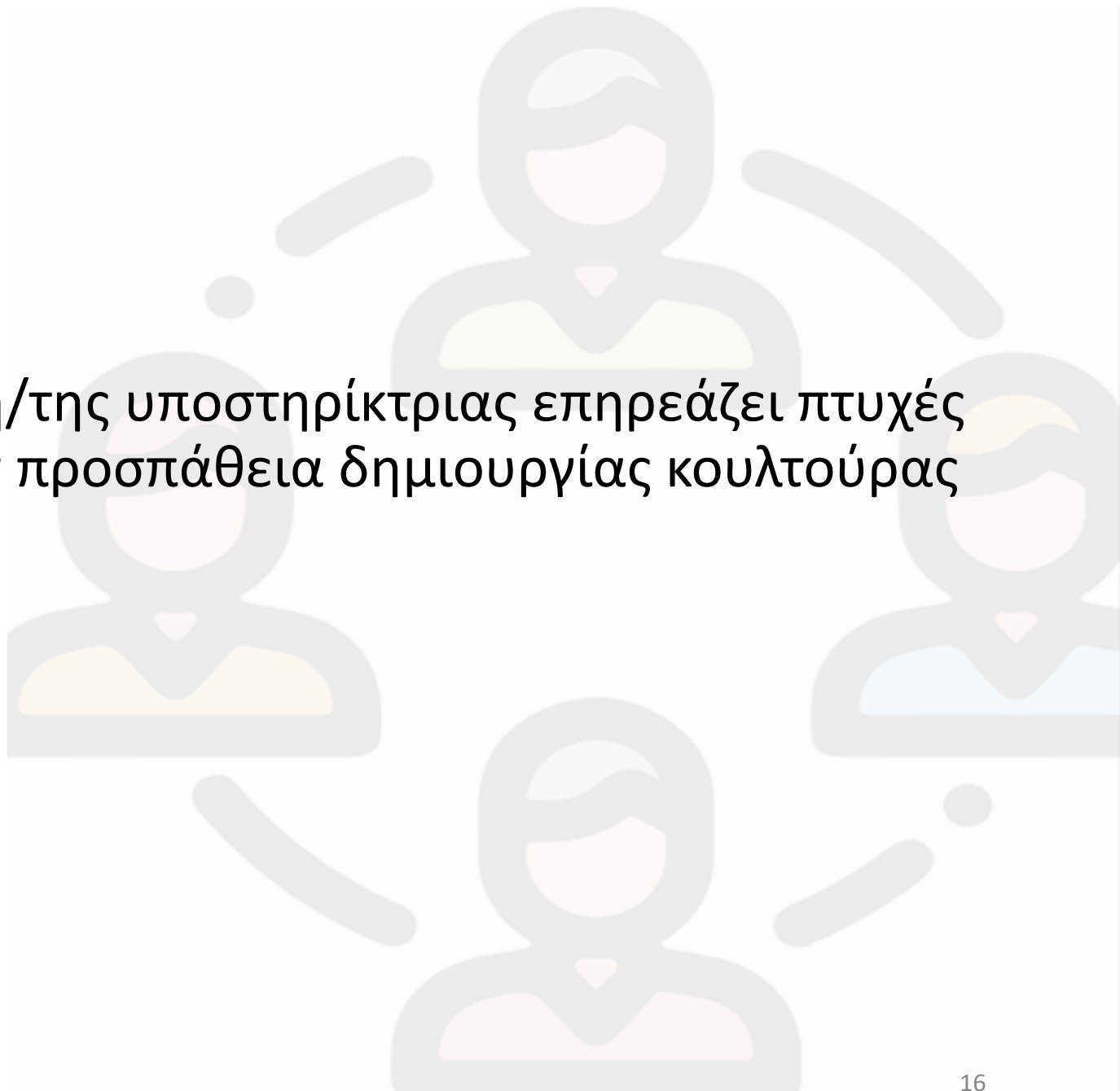

Η διερεύνηση

Το ερώτημα

- Πώς ο ρόλος του υποστηρικτή/της υποστηρίκτριας επηρεάζει πτυχές του Προγράμματος ΥΕΜ στην προσπάθεια δημιουργίας κουλτούρας αλληλεπίδρασης;

Μεθοδολογία - Δεδομένα

- 2016-19: Στόχος η εφαρμογή της πολιτικής Επαγγελματικής Μάθησης μέσω του Προγράμματος ΥΕΜ
 - Συνεντεύξεις με εκπροσώπους σχολείων που ολοκλήρωσαν τον κύκλο της ΥΕΜ
- 2020-22: Στόχος η εφαρμογή της πολιτικής Επαγγελματικής Μάθησης μέσω του Προγράμματος ΥΕΜ και δημιουργία Επαγγελματικών Κοινοτήτων Μάθησης
 - ερωτηματολόγια
 - απολογισμοί σχολείων και υποστηρικτών/υποστηρικτριών

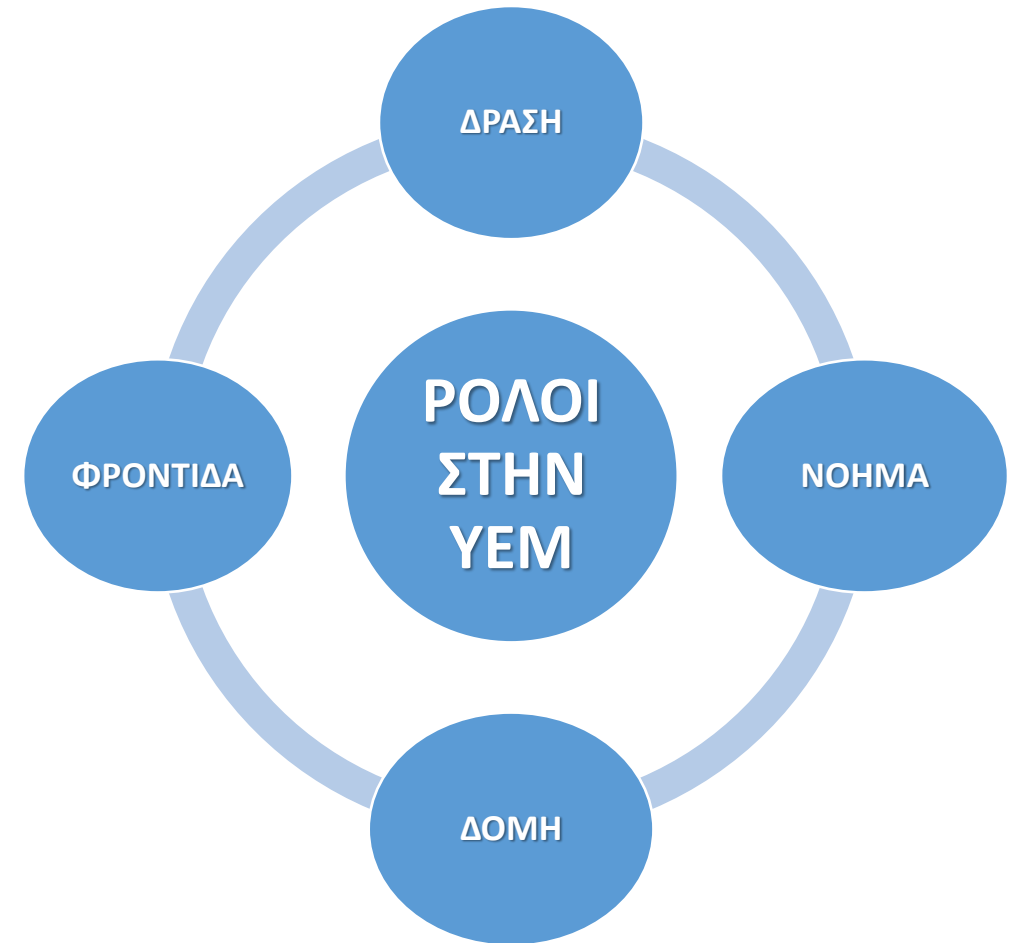
Αποτελέσματα 2016-2019: πρώτα βήματα... προ πανδημίας

2016-2019: πρώτα βήματα... προ πανδημίας

- Οι ρόλοι λειτουργούν συμπληρωματικά ως δυναμικό πλέγμα.
 - επιμέρους emphάσεις εντός του συγκείμενου του κάθε σχολείου
 - προσωπικότητα του κάθε ατόμου

Παρουσία ποικίλων
χαρακτηριστικών στους τρεις
ρόλους κατά περίπτωση

2016-2019: πρώτα βήματα... προ πανδημίας

- Στα πρώτα βήματα ο ρόλος του υποστηρικτή/της υποστηρίκτριας
 - Επιδιώκει τη στήριξη της διαδικασίας μέσω άτυπων και τυπικών οδών
 - Εστιάζει στη γνώση αλλά και στην ικανότητα προσαρμογής και ευελιξίας, ώστε να γίνει κατανοητό το νόημα της διαδικασίας.
 - Επεξηγεί το σκεπτικό και τη φιλοσοφία με στόχο να «πεισθούν» οι εκπαιδευτικοί

...πραγματικά...ήταν εκείνος που μας άνοιξε τα μάτια, έδωσε μας να καταλάβουμε τι είναι τούτο το πράγμα. για πρώτη φορά να συμμετέχουν εθελοντικά, είναι αυτός που έπεισε τους καθηγητές το να συμμετάσχουν εθελοντικά στο Πρόγραμμα... (Σ1-ΒΔ-2016-17 λύκειο)

2016-2019: πρώτα βήματα... προ πανδημίας

- Δημιουργεί ασφάλεια στα άλλα μέλη του πλέγματος ρόλων
- Μέσα από την αλληλεπίδραση προωθούνται οι στόχοι ΥΕΜ.

• Εκείνο που νόμιζα ότι ίσως να με κούραζε ήταν όταν ερχόταν [η υποστηρίκτρια]. Το ότι ήταν να χάσω τα μοναδικά δύο κενά που είχα ολόκληρη την ημέρα. Αλλά, ήταν τόση ... Στο τέλος της ημέρας, έπαιρνες τόσα πολλά πράγματα, που έλεγες άξιζε και τον χρόνο και τον κόπο. (Σ3-Δ-2016-17-δημοτικό)

- *Επίσης το να έχεις ένα άτομο που να έχει ιδιαιτέρα τούτην την έγνοια, εν διαφορετικό... εν σημαντικό... γιατί εμείς έχουμε πολλές έγνοιες εμείς και πολλές φορές παίρνουν σε αλλού... (Σ3-ΒΔ2- 2018-19-δημοτικό)*

2016-2019: πρώτα βήματα... προ πανδημίας

- Ο ρόλος του υποστηρικτή/της υποστηρίκτριας αποτελεί κινητήρια δύναμη σε συνδυασμό με τις ρυθμίσεις που γίνονται από μέρους του σχολείου για να προωθηθεί η δράση και ο αναστοχασμός.
 - *Η υποστηρίκτριά μας ήταν προσεκτική, τόσο όσο. Δηλαδή, δεν υπήρξε η πίεση... Στη φάση που οι συνάδελφοι ένιωθαν ότι... η ίδια προλάβαινε καταστάσεις. Δηλαδή ένιωθε «Όχι, θα πιεστούν. Άσε, ...να το κάνουμε εμείς ως εδώ.». Κατάλαβες; Δηλαδή, προλάβαινε καταστάσεις, οπότε, το μόνο που έβλεπαν οι συνάδελφοι ήταν το θετικό αποτέλεσμα. (Σ6-Δ- 2018-19-δημοτικό)*

2016-2019: πρώτα βήματα... προ πανδημίας

- Προκλήσεις του ρόλου του υποστηρικτή/της υποστηρίκτριας
 - Το ποιος θα είναι ο κριτικός φίλος και τι «διαβατήριο» έχει, παίζει καθοριστικό ρόλο στην ατζέντα που διαμορφώνεται και στο τι φέρνει και αναμένεται να κάνει με το σχολείο.
 - Σχολείο και υποστηρικτής επιδιώκουν να ξεπεράσουν προκατασκευασμένες απόψεις είτε φθάνοντας σε σιωπή είτε διαμορφώνοντας οικειότητα και είναι πολύ εύκολο να λειτουργήσει πιο πολύ ως φίλος παρά ως κριτικός. (Swaffield and Macbeath, 2005).
 - Η συνεργασία για μεγάλο χρονικό διάστημα με μια ομάδα διευκολύνει τη δημιουργία ομάδας με κοινή γλώσσα, νόρμες και στόχους - όμως στο πέρασμα του χρόνου αρχίζει να χάνεται η κριτική ματιά του «εξωτερικού» (Margalef & Roblin Pareja, 2016).
- νιώθεις ότι είναι τούτο το ένα άτομο, που στο τέλος της χρονιάς το νιώθεις ότι είναι αναντικατάστατο. Δηλαδή, αν πάω πίσω και αν πω αν ερχόταν κάποιος άλλος, δεν ξέρω κατά πόσο θα το ήθελα. Γιατί μάθαμε με ένα άτομο. Αν, όμως, μαθαίναμε από την αρχή με πολλούς να μπαίνουν και να βγαίνουν στο σχολείο, μπορεί να ήμασταν... εντάξει, να συνηθίζαμε και τούτη τη ρουτίνα.. (Σ3-ΣΒΔ-2016-17-δημοτικό)

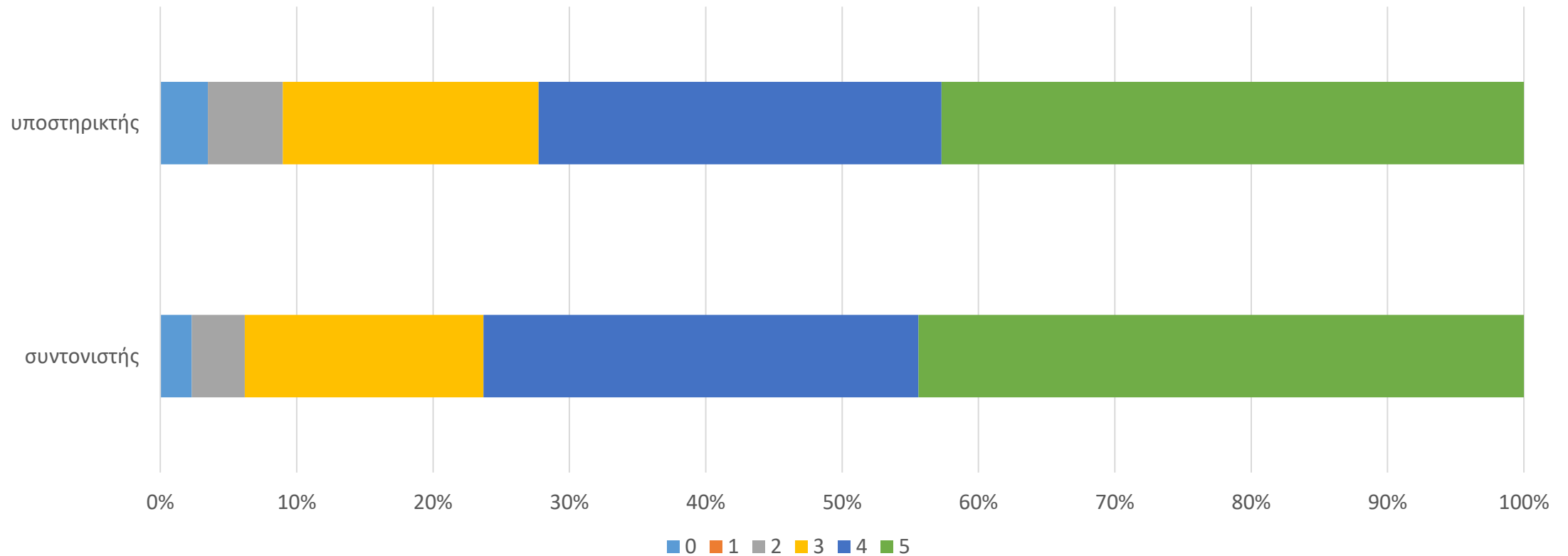

Αποτελέσματα 2020-2022: νέα βήματα... εντός της πανδημίας

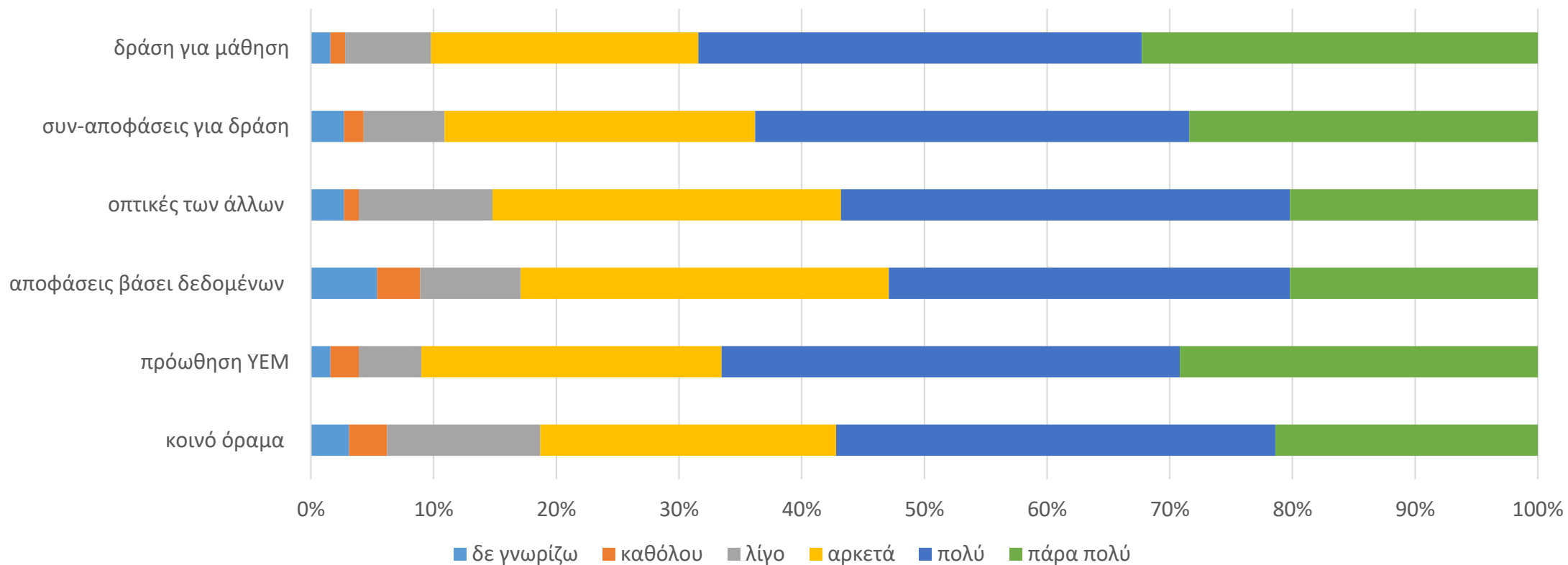
2020-2022 νέα βήματα, εντός της πανδημίας

Ικανοποίηση εκπαιδευτικών από την αλληλεπίδραση με τους «Σημαντικούς Άλλους»

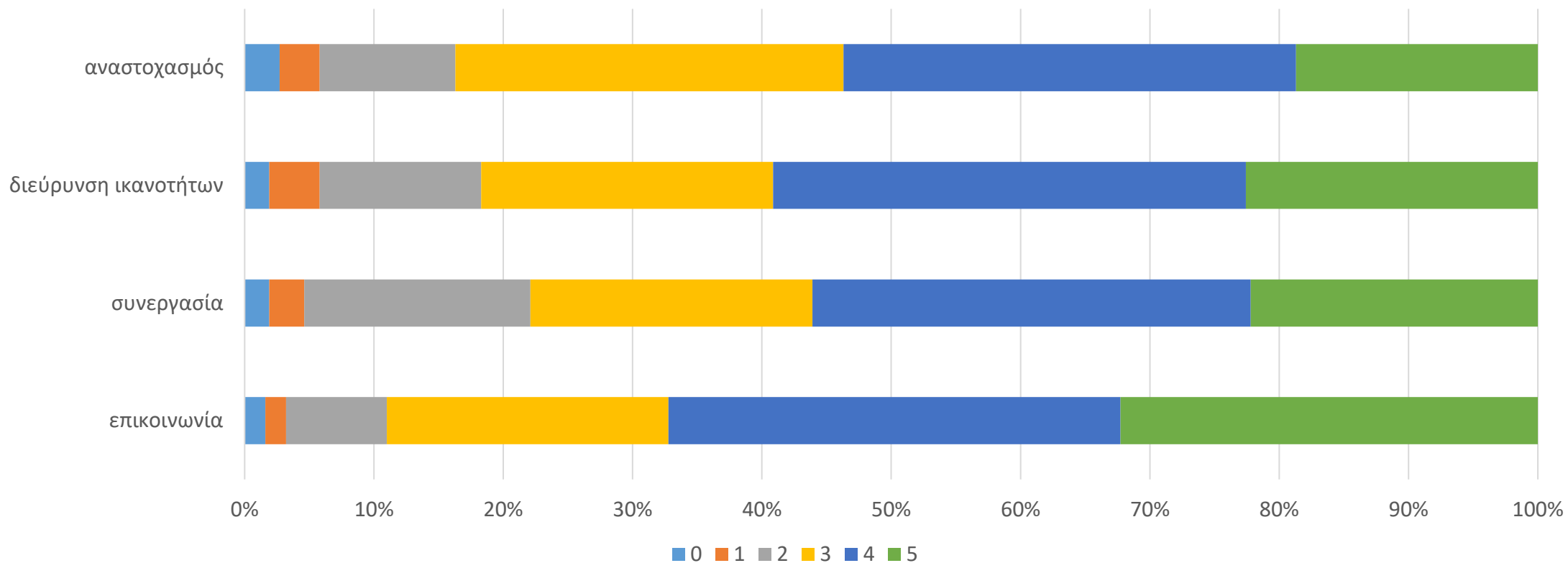
2020-2022 νέα βήματα, εντός της πανδημίας

Λειτουργούν τα σχολεία ως ΕΚΜ;

2020-2022 νέα βήματα, εντός της πανδημίας

Δράσεις που προωθούνται για τη δημιουργία κοινότητας

2020-2022 νέα βήματα, εντός της πανδημίας

- Το πιο θετικό στοιχείο της εμπειρίας YEM

Η συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών - ήταν απαραίτητη για την επιτυχία των δράσεων

Υποστήριξη από την υπηρεσία και τους συναδέλφους

Οι επιμορφώσεις γιατί ενισχύουν τις δεξιότητες μας και τυγχάνουμε κάποιου είδους "αναβάθμιση"

Ανατροφοδότηση από τον υποστηρικτή

Αμεσότητα της λειτουργού ΠΙ

Ευκαιρία για σκέψη, ανάλυση, αναστοχασμό...

Έκανα κάποια πράγματα χωρίς να έχω το άγχος του αποτελέσματος

- Τι θα βελτίωνε την εμπειρία YEM;

Περισσότερες συναντήσεις

2020-2022 νέα βήματα, εντός της πανδημίας

- Στοιχεία ΥΕΜ που είχαν θετική επίδραση στα παιδιά

Διάλογος

Αλληλοπαρακολούθησεις

Συνεχής επικοινωνία

Μια φορά την εβδομάδα αφιερώνουμε λίγο χρόνο για να συζητήσουμε θέματα που αφορούν το σχολείο και τους προβληματίζουν.

Αναστοχασμός και επαναπροσδιορισμός δράσεων

2020-2022 νέα βήματα, εντός της πανδημίας

- Οι υποστηρικτές/υποστηρίκτριες
 - Συμβάλλουν στην προώθηση της αλληλεπίδρασης και της συνεργασίας εντός του σχολείου
 - Επιδιώκουν στήριξη των εκπαιδευτικών σε διαφορετικές φάσεις του κύκλου της επαγγελματικής μάθησης που συνδέεται με τη μάθηση των παιδιών.
 - Συνεργάζονται και συμπληρώνουν τη δράση των άλλων ρόλων σε λύσεις αντιμετώπισης στοιχείων του συγκεκριμένου ή των περιορισμών που επέβαλε η πανδημία
 - Βιώνουν τη δυσκολία των σχολείων να ξεπεράσουν δομικά εμπόδια προώθησης της αλληλεπίδρασης
- Υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης της συμβολής τους στην προώθηση της διερευνητικής, αναστοχαστικής προσέγγισης

2020-2022 νέα βήματα, εντός της πανδημίας

Από τη μια νιώθω ικανοποίηση για τη μέχρι τώρα πορεία του Προγράμματος στο σχολείο, γιατί βλέπω ότι η Διευθύντρια είναι έτοιμη να δημιουργεί τις δομές και πιστεύει στο σκεπτικό του Προγράμματος και η Συντονίστρια είναι ικανή να εμπλέκει τους/τις εκπαιδευτικούς σε δράσεις. Από την άλλη, και ενώ ξέρω ότι το καθετί το αξιολογούμε λαμβάνοντας υπόψη όλα τα δεδομένα και το συγκείμενο, δεν παύω να αισθάνομαι και ματαίωση, γιατί υπήρχε ωραία δυναμική στο σχολείο στην αρχή. Όλες οι σκέψεις, οι εισηγήσεις και οι ενέργειες ήταν στο σκεπτικό του προγράμματος. Όμως οι εξετάσεις τετραμήνων, σε συνδυασμό με την πανδημία νιώθω ότι είναι σαν να αφόπλισαν το σχολείο. Δράσεις γίνονται αλλά υπό πίεση και χωρίς να υπάρχει χρόνος για αναστοχασμό.

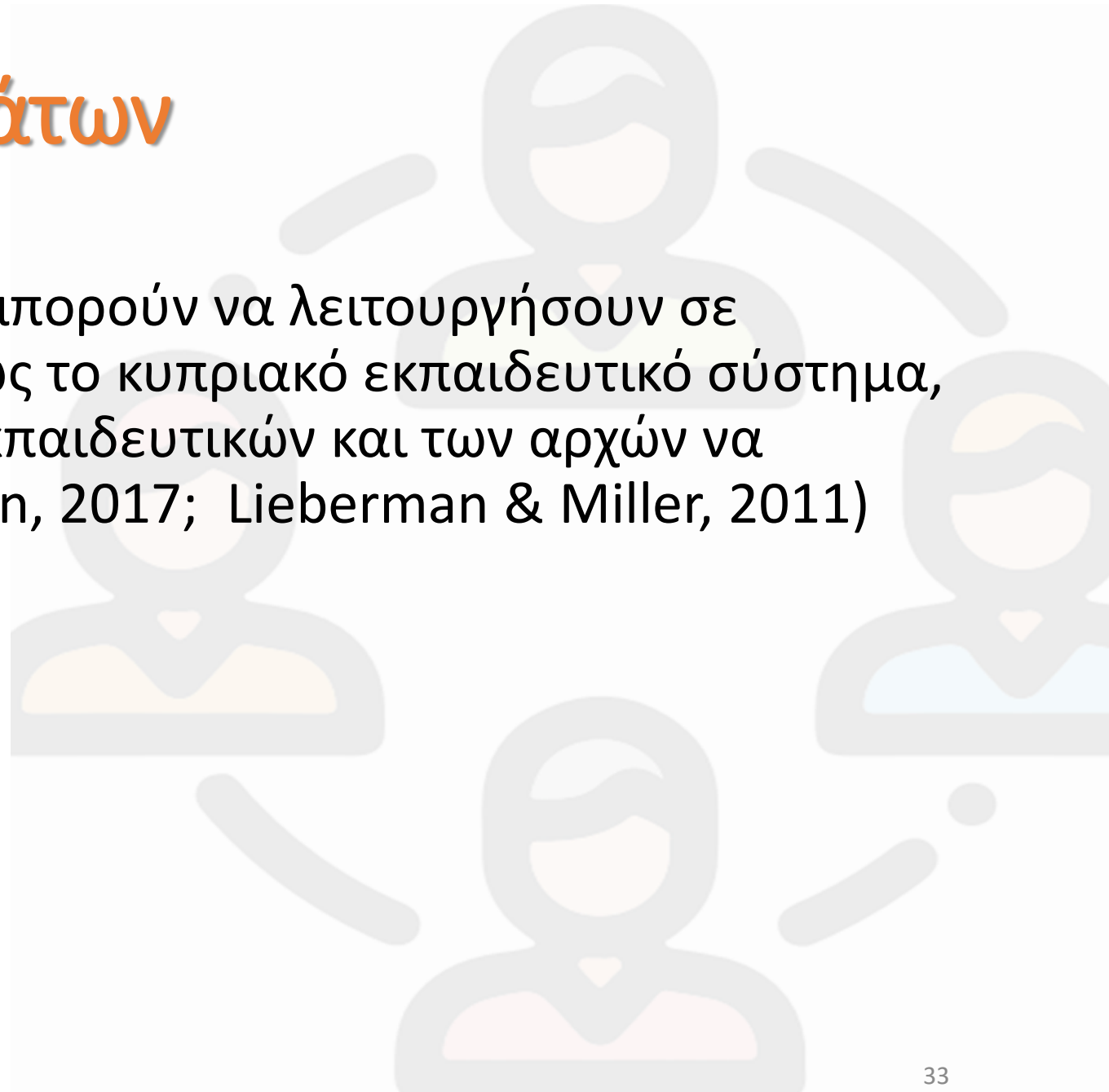

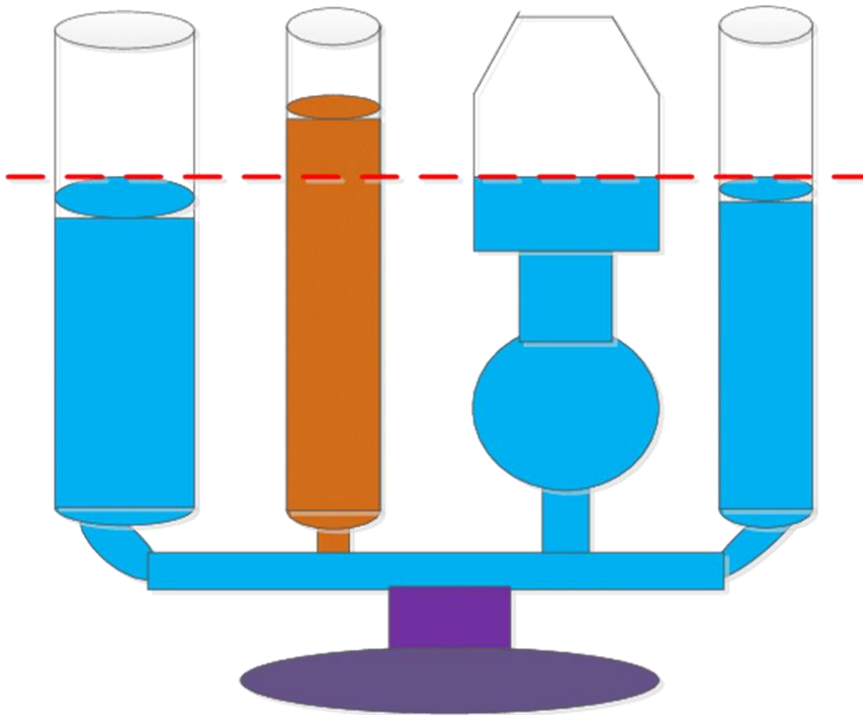
Συζήτηση - Συμπεράσματα

Συζήτηση αποτελεσμάτων

- Οι επαγγελματικές κοινότητες μπορούν να λειτουργήσουν σε συγκεντρωτικά συστήματα όπως το κυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα, αρκεί οι προτεραιότητες των εκπαιδευτικών και των αρχών να ευθυγραμμίζονται (Hairon & Tan, 2017; Lieberman & Miller, 2011) (Feger & Alluda 2008)

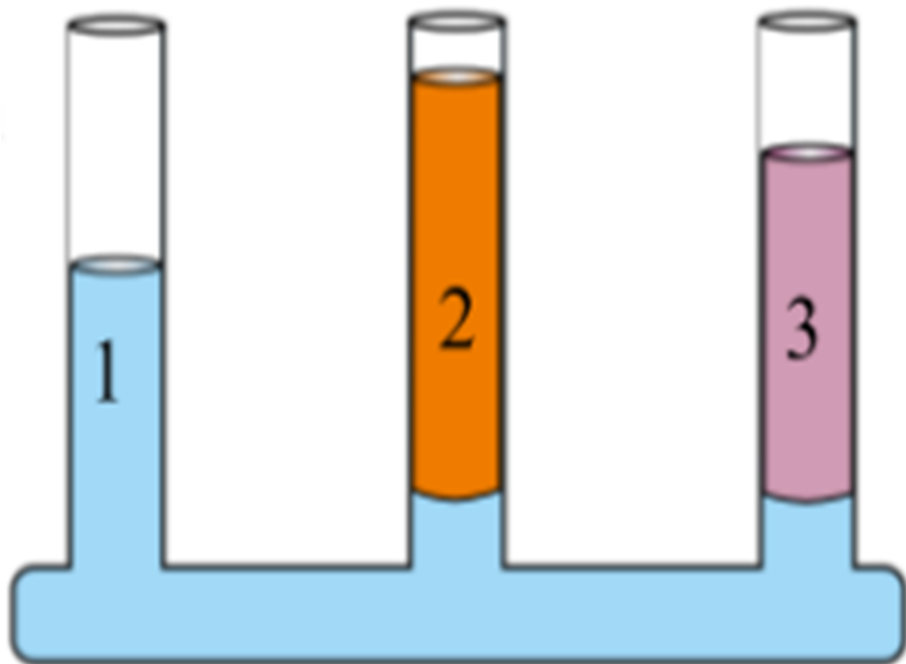

Η αλληλεπίδραση στην ΥΕΜ ως σύστημα συγκοινωνούντων δοχείων

- Η “στάθμη” της ΥΕΜ ανεβαίνει όταν
 - η συλλογική εργασία σχεδιάζεται, καθοδηγείται και υποστηρίζεται
 - ο υποστηρικτής/η υποστηρίκτρια συν-δημιουργεί το περιβάλλον μάθησης
 - διευκολύνεται από τον διευθυντή/τη διευθύντρια και τον συντονιστή/τη συντονίστρια
- Αν κάποιο στοιχείο απουσιάζει....

Η αλληλεπίδραση στην ΥΕΜ ως σύστημα συγκοινωνούντων δοχείων

- Κανένας ρόλος δεν είναι στατικός αλλά ρευστός και αλληλοσυμπληρωματικός
- Διαμορφώνεται μέσα στον χρόνο και επηρεάζεται και επηρεάζει εν μέσω διαφορετικών στοιχείων (π.χ. χρονική στιγμή, συγκείμενο, στόχος, άλλοι ρόλοι, δομικά στοιχεία)

(Avgitidou, 2009, Margalef & Roblin Pareja, 2016)

Συμπεράσματα

- Οι περιοχές όπου απαιτούνται μικρά βήματα για ενίσχυση της επικοινωνίας και της αλληλεπίδρασης αφορούν όλα τα επίπεδα του εκπαιδευτικού συστήματος και όχι μόνο τον ρόλο του υποστηρικτή/της υποστηρίκτριας
- Αφορούν την προώθηση
 - της διερεύνησης των πολλαπλών οπτικών και της μετατροπής των δεδομένων σε πληροφορίες που θα επηρεάσουν τη μάθηση,
 - της δημιουργίας χώρου και χρόνου για τις διεργασίες του αναστοχασμού και της συλλογικής διερεύνησης
 - της ενδυνάμωσης των συντονιστών/συντονιστριών και των υποστηρικτών/υποστηρικτριών

Συμπεράσματα

- Αναστοχασμός σε όλα τα επίπεδα
 - **Η πολιτεία και τα οργανωμένα σύνολα εκπαιδευτικών επιδιώκουν** να διευρύνουν το πλαίσιο υφιστάμενων δομών και εργαλείων για κοινό χρόνο και χώρο για αλληλεπίδραση (Melville & Yaxley, 2009)
 - **Τα σχολεία** προσαρμόζουν και δεν υιοθετούν σε στεγανά και κατά γράμμα εκ των άνω καθορισμένα πλαίσια (Lee & Lee 2013), αλλά αξιοποιούν τα δεδομένα του συγκεκριμένου τους.
 - **Οι υποστηρικτές/υποστηρίκτριες** συνεργάζονται στενά με τους συντονιστές/τις συντονίστριες και γίνονται το «δεξί χέρι» της ηγεσίας του σχολείου αξιοποιώντας την κοινωνική δυναμική του σχολείου (De Neve & Devos, 2017)
 - **Οι εκπαιδευτικοί** αναστοχάζονται για τον κίνδυνο
 - Εγκλεισμού/περιθωριοποίησης (balkanization/marginalization/factionalism) σε ομάδες που δεν επικοινωνούν με το ευρύτερο σύνολο της σχολικής κοινότητας και
 - επαγγελματικής απολίθωσης (fossilization), όπου η μάθηση παύει παρά την παρουσία κινήτρου για μάθηση, την άφθονη έκθεση σε νέες πληροφορίες και τις άφθονες ευκαιρίες βελτίωσης και απόκτησης νέων ικανοτήτων (Smith, 2003).

Συμπεράσματα

- *Ο βαθμός στον οποίο η όποια επίδραση εκλαμβάνεται, γίνεται αισθητή και αποτιμάται μέσω των επιτευγμάτων των μαθητών/μαθητριών μπορεί να γίνει μέσα στην πάροδο του χρόνου. Το πώς η επίδραση ασκείται θετικά ή αρνητικά στην πάροδο του χρόνου μπορεί να αποτυπωθεί μέσα στις συνθήκες, τις δομές, τις σχέσεις, τις προσδοκίες, τις νόρμες που διαμορφώνουν την κουλτούρα του κάθε σχολείου (Day et al, 2016)*
- Και οι υποστηρικτές/υποστηρίκτριες είναι μέρος αυτής της κουλτούρας...

Θερμές ευχαριστίες

- στην ομάδα υποστηρικτών και υποστηρικτριών
- στα σχολεία ΥΕΜ
- στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

hadjitheodoulou.p@cyearn.pi.ac.cy
epaggelmatikimathisi@cyearn.pi.ac.cy

www.pi.ac.cy

